

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 94

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 6 november 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Ontbossing - Koolstofverlies

Ontbossing heeft nefaste gevolgen, waaronder het verlies van koolstofopslag. Volgens het rapport omtrent ontbossing in Vlaanderen dat door BOS+ eind juni 2023 gepubliceerd werd "draagt ontbossing twee keer bij aan een hogere uitstoot: door het verlies aan bestaande opslag in bodem en biomassa, maar ook doordat verdere opslag in de toekomst wordt belemmerd. Boscompensatie op een andere locatie is op dit vlak geen evenwaardig alternatief. Het CO₂-verlies per hectare dat volgt uit de ontbossing van een goed ontwikkeld bos, kan nooit op korte termijn ge-offset worden door de CO₂-opslag in de wettelijk verplichte boscompensatie. Er is dus steeds sprake van een verlies, dat bij mature en goed ontwikkelde bossen kan oplopen tot een factor 100! Dit soort bossen kan tot 750 ton CO₂ per hectare in hun bovengrondse biomassa en bosbodem opslaan, terwijl een succesvol compensatiebos 'slechts' 7,5 à 10 ton per hectare en per jaar uit de lucht haalt. Bovendien wordt de hoogste opslagcapaciteit van bossen pas behaald rond de leeftijd van 100 jaar. De hoge dynamiek en verjonging van bossen heeft dus een dubbel negatieve invloed. Wandelende bossen zorgen voor een netto koolstofverlies."

Echter, er wordt in Vlaanderen nog steeds relatief veel ontbost en het fenomeen van 'wandelende bossen' is zichtbaar via de aanleg van compensatiebossen.

1. Bestaat er een monitoring die de koolstofverliezen door ontbossing in Vlaanderen in kaart brengt? Zo ja, welke actoren zijn daarbij betrokken en hoe vaak wordt die informatie geüpdatet?
2. Graag een overzicht van de koolstofverliezen als gevolg van ontbossing, graag data per provincie en per jaar voor de periode 2014-2023.
3. Bestaat er een monitoring die de opgeslagen koolstofgehalten meet van nieuwe bosaanleg en compensatiebossen? Zo ja, welke actoren zijn daarbij betrokken en hoe vaak wordt die informatie geüpdatet?
4. Hoe worden de aantallen van koolstofverliezen verwerkt in de compensatieverplichtingen?
5. In antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 947 van 6 juli 2023 gaf de minister aan dat een LULUCF-actieplan tegen eind 2023 gepubliceerd zal worden (LULUCF: Land Use, Land Use Change and Forestry).
 - a) Wat is de stand van zaken?
 - b) Hoe wordt het verlies van koolstofopslag geïntegreerd in de initiatieven om het streefcijfer van de LULUCF-regelgeving in Vlaanderen te behalen?

ANTWOORD

op vraag nr. 94 van 6 november 2023

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Bodemkoolstof is het onderwerp van het Vlaamse Bodemkoolstofmeetnetwerk. Daarmee wordt op een statistisch onderbouwde manier de gemiddelde koolstofvoorraad en de evoluties daarin van een reeks van landgebruiksklassen, waaronder bossen, opgevolgd. Daarin zit ook de impact van ontbossing (i.e. de omvorming van bos naar bijvoorbeeld grasland of ruimtebeslag) vervat, weliswaar verwerkt in de gemiddelden voor de gehele landgebruiksklasse. Dit meetnetwerk wordt gerund door het Departement Omgeving, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO).

In dit meetnetwerk wordt een statistisch relevant aantal meetpunten – voor bos zijn dat er in het totaal 490 – bemonsterd en geanalyseerd. In een tienjarige cyclus wordt jaarlijks 10% van deze punten onder handen genomen zodat na de hermeting uitspraken over trends kunnen worden gedaan. Om specifiek in te kunnen gaan op het effect van ontbossing wordt deze aanpak aangevuld met specifieke staalnameplots voor de belangrijkste landgebruiksveranderingen. Voor ontbossing zijn dit er voorlopig 25 (tien naar grasland, 10 naar ruimtebeslag en 5 naar wetland). De uitvoering moet echter nog starten. Op dit moment worden de weliswaar tussentijdse resultaten in een jaarrapport gerapporteerd. Op termijn kan dit uitgroeien tot een officiële indicator.

De koolstofopslag in biomassa op Vlaams niveau wordt, wat bossen betreft, ook gemonitord via de Vlaamse Bosinventarisatie in beheer van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Deze inventaris werkt met punten in een vast geometrisch grid. Via deze inventarisatie wordt onder meer de gemiddelde staande voorraad levende (en dode) biomassa en de gemiddelde aangroei gemonitord. Er bestaat geen specifiek monitoringsnetwerk voor ontbossingen, maar de cijfers van de Vlaamse Bosinventarisatie, net zoals op termijn die van het bodemkoolstofmeetnetwerk, worden gebruikt om in het kader van de jaarlijkse LULUCF (*Land Use, Land-Use Change, and Forestry*/Landgebruik, Verandering in Landgebruik en Bosbouw) broeikasgasboekhouding een raming te maken van de uitstoot ten gevolge van ontbossing.

Er wordt in Vlaanderen net als in de andere gewesten voor de sector van LULUCF een emissie-inventaris opgemaakt door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en jaarlijks internationaal gerapporteerd op Belgisch niveau. Voor deze inventaris wordt een inschatting gemaakt van het jaarlijks ontbost land in Vlaanderen en wordt er een berekening gemaakt om de hieraan gekoppelde emissies in kaart te brengen.

De inschatting van landgebruiksveranderingen is een intensief werk dat is gebaseerd op verschillende landgebruikskaarten. Dit kan echter niet voor elk jaar opgemaakt worden. Voor de jaren 1990, 2009, 2012 en 2015 werd een landgebruikskaart geïntegreerd in de LULUCF-inventaris. Voor het jaar 2018 is ondertussen ook een landgebruikskaart beschikbaar, maar deze kon nog niet geïntegreerd worden in de inventaris. Dit zal ten vroegste gebeuren bij de rapportering van 15/03/2025.

2. Het model om een inschatting te maken van de broeikasgasemissies afkomstig van de LULUCF-sector is opgesteld om accuraat te zijn op Vlaams niveau, maar kan geen correcte inschatting geven op het niveau van de provincies. Momenteel kan er enkel

gerapporteerd worden voor emissies tot en met 2021. De cijfers in de tabel hieronder komen bijgevolg overeen met de gerapporteerde cijfers van 15/03/2023 aan de Europese Commissie. Voor de berekening van de koolstofverliezen wordt bij ontbossing het verlies aan biomassa volledig in rekening gebracht in het jaar van de ontbossing. Het koolstofverlies in de bodem wordt over een periode van 20 jaar in rekening gebracht.

Vlaanderen	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
emissies gelinkt aan ontbossing (kt CO ₂)	94,22	93,43	369,26	374,56	379,86	385,17	390,48	395,79

Zoals aangehaald in mijn antwoord op vraag 1 zijn er voor de jaren 1990, 2009, 2012 en 2015 landgebruiken voor LULUCF vastgelegd. Na 2015 werd er nog geen nieuwe landgebruikskaart geïntegreerd in de inventaris. Voor de tussenliggende jaren wordt op basis van interpolatie een inschatting gemaakt van de landgebruiksveranderingen. Hierbij worden de veranderingen gelijkmatig verdeeld over de tussenliggende jaren. Voor de data vanaf 2016 wordt de trend in landgebruiksveranderingen tussen 2009 en 2015 gebruikt om te extrapoleren.

3. Zie mijn antwoord op vraag 1, met dien verstande dat wat bodemkoolstof betreft het aantal specifieke bebossingplots 20 bedraagt (10 vanuit grasland en 10 vanuit akker). Wat de koolstofopslag in biomassa van nieuwe bossen betreft, worden nieuwe bossen mee opgemeten in de Vlaamse Bosinventarisatie, maar niet apart. Het verschil tussen nieuw aangeplante en de andere bossen gaat dus verloren in de berekende gemiddelden.
4. Het beoogde doel van een compensatiebos is, in eerste instantie, het behoud van een gelijkwaardig bosareaal (cf. artikel 90bis, §2). Dit draagt uiteraard bij aan de doelstelling van het Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) om de bestaande koolstofvoorraden te beschermen door de emissies door ontbossing tot een minimum te beperken (zie 2.3.3.2.3 Verhoogde koolstofopslag in bos en natuur). Bij ontbossing gaat de in de bovengrondse biomassa opgeslagen koolstof verloren, behalve dat gedeelte dat verwerkt wordt in een duurzaam houtproduct. Wat de ondergronds opgeslagen koolstof betreft, hangt dit af van het landgebruik na de ontbossing. Omvorming naar een (half)natuurlijkgrasland e.d. heeft waarschijnlijk een beperkte uitstoot (bij gelijkblijvend vochtgehalte); afgraving, sterke bodemverstoring of drainage een grote. Hoewel de compensatiefactoren hier niet op afgestemd zijn, komt de aanpak hieraan deels tegemoet. Een 1-op-1-compensatie dekt, gezien het verschil in opslag afhankelijk is van de boomleeftijd en de mate van bodemkoolstofverzadiging tussen ontbossing en compensatie, niet helemaal de lading. Oude en soortenrijke bossen, vaak de nattere met een hogere leeftijd, hebben veelal de hoogste compensatiefactoren en die komen hier dus beter aan tegemoet.
5. a) Mijn administratie heeft in de loop van 2023 dit LULUCF-actieplan verder voorbereid. Er vonden onder meer 12 thematische workshops of overlegmomenten plaats over zowel data- als beleidsaspecten met een brede groep aan beleidsmedewerkers en experts in verschillende aanverwante thema's zoals natuur, landbouw, ruimtelijke ordening, water, bosbouw en geoogste houtproducten. De werkgroep consolideert momenteel de resultaten van al deze workshops en heeft als opdracht om het actieplan tegen eind 2023 te finaliseren. Daarna volgt de voorbereiding van de politieke besluitvorming en publicatie.
- b) Het is nog te vroeg om daar uitspraken over te doen. Zoals in mijn antwoord op vraag 5 a) aangegeven is het plan nog in ontwikkeling. Dit gezegd zijnde zal de bescherming van bestaande koolstofvoorraden een centraal element zijn van dit plan zoals het VEKP zelf ook reeds aangeeft.